

ABONAMENTUL.

Un an 80 cor. (60 lei)

1/2 an 40 " (30 lei)

1/4 an 20 " (15 lei)

O lună 7 " (5 lei)

Un nr. 30 fil. (25 bani)

□ □

Unirea

ZIAR NAȚIONAL — APARE ZILNIC.

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 1 cor., a doua
și a treia oară 80 fil.

Manuscrise sunt a se
trimite la Redacția
„UNIRII“ Blaj.

□ □

Ironia

sortii a silit pe ungurii por-
niți pe povârniș, să joace
până în sfârșit rolul ce și
l-au luat singuri în tragi-co-
medie.

După succesele aparente
pe fronturi, visul lor utopic
a luat proporțiile unei *manii*
patologice. Idealul de stat
unitar maghiar eră realizat;
naționalitățile aveau să fie
șterse de pe harta țerii, cu
buretele; Țara românească,
Sărbia și, în parte și Ucraina
rusească aveau să fie ciu-
gărite prin rectificări de gra-
niță în așa chip, ca să nu le
mai vină pofta de a con-
testă vr'odată atotputernicia
stăpânirii teutono-mongolice,
peste lumea întreagă, dela
Rin, până la Bagdad, până
la Indii...

* * *

Degeaba au fost toate du-
șurile reci ale rezonului! De-
geaba glasul de trezvie al
câtorva politicieni mai cu ju-
decată; ei nu se mai puteau
trezi din somnul lor letargic,
deși lumea veche se prăbu-
șia cu sgomote uriașe, în
fața lor, tresnind din toate
licheieturile.

Mai eră, eventual, posibil
să salveze ceva din resturile
naufraziului, dar ei habar nu
aveau de așa ceva; mergeau
înainte, cu ochii închiși, ca
sommambulii.

Au bătut doba mare a re-
clamei în străinătate, vestind
lumii, că, înafară de Ardeal,
nu mai e nici un Român pe
tătrez teritorul Ungariei; că
Ungurii sunt hotărâți să lupte
până la cel din urmă om;
că vor muri mai bine cu toții,
decât să renunțe la Integri-
tatea țerii lor milenare.

Au încercat minciuna și
artificiul și în momentul din
urmă, când o resemnare cu-
minte le-ar fi asigurat măcar
un finale demn.

Trupele-bande, după o re-
zistență nu chiar eroică, au
rupt-o la fugă. Nu mai era
acum vorba numai de jafuri
și de maltratarea locuitorilor
inofenzivi, ci de luptă dreaptă.

Trupele române, mână în
mână cu legionarii ardeleni,
înaintează cu siguranța celui
conștiu de biruință.

Am ajuns, din îndurarea
lui Dumnezeu, să azistăm la
minuni adevărate: Trupele
românești în loc de a fi pri-
mite cu groază și antipații,
sunt acoperite cu flori și a-
clamate cu o bucurie frene-
tică, în care nu avem moti-
v a dubita, de astădată.

Lucrurile se explică ușor.
Budapesta și orașele mai
mari ungurești erau tot atâtea
foculare de anarhie și teroare.
Bande de comuniste amenin-
țau, ziua mare, siguranța pu-
blică, jefuind și pângărind
totul.

Și astfel Ungaria felix de
odinioară, pe urma operei
subversive a jidamilor, a ajuns
la umilirea, de care nu vi-
sase niciodată... A ajuns să
primească trupele române ca
pe niște *salvatori*, al căror
sprijin acum le e foarte ne-
cesar și bine venit, pentru a
se smulge din haosul anar-
hiei și al destrăbălării, pro-
vocat de nenorocita lor po-
litică grandomană.

Al.

Preoți! Învățători!
răspândiți „UNIREA
POPORULUI“ prin-
tre săteni.

Congresul preoțimii române unite cu Roma

a făcut următorul *Convocator*:
În vremurile de mari prefaceri
istorice, ce ne-a dat D-zeu să
le ajungem, simțim o necesitate
sufletească de a răspunde atâtor
doriri exprimate în presă și în
consfătuiri parțiale și convocăm
prin aceasta întreagă preoțimea
din provincia mitropolitană de
Alba-Iulia și Făgăraș la con-
gresul, ce se va ține Miercuri,
14 Maiu 1919 la Cluj în sala
festivă din palatul prefecturei
județului, cu următorul pro-
gram:

1. Organizarea clerului și
atitudinea lui față cu vieța
politică.
2. Autonomia bisericii și or-
ganizarea ei cu introducerea
elementului mirean; alegerea
mitropolitului și episcopilor și
înființarea noilor episcopii.
3. Misiunea internă a preo-
țimei.
4. Educația viitoare a clerului.
5. Relația bisericii cu școala.
6. Chestiuni de administrație
bisericească (consistoarele și ca-
pitulele.)
7. Situația materială a preo-
țimii.

Cluj, din consfătuirea preo-
țimii române unite cu Roma,
ținută la 9 Aprilie n. 1919.

Dr. Elle Dăianu, m. p.
protopop-președintele comit. org.

Petru S. Simu, m. p.
cassar.

Beniamin Rus, m. p.
paroh-notar.

Ștefan Roșian, prof. și spiri-
tual al sem. din Blaj, Dr. Alex-
andru Rusu, secretar gen. la
resortul cultelor Sibiu, Dr. Ze-
novie Păclișan, prof. sem. Blaj,
Dr. Vasile Cergizan, paroh în Coc.
Dr. Victor Pop, preot în Gilău,
Ioan Isaic, preot în Feneșul
săs., Ioan Precup, preot Feleac,
Dr. Vasile Dancu, preot în
Nădășel, Alesandru Breban, pro-
top Baia-mare, Dr. Victor Bo-
jor, protopop și paroh Telciu,
Dr. Dumitru Man, profesor
Gherla, Ilarie Boroș, protopop
Deș, Emil Bran, preot Drago-
mirești (Mramureș), Teofil Cri-

șan, vicar Hațeg, Ioan Țincu,
protopop Lugoj, Nicolae Zu-
grav, protopop Lupeni (Jiu), Ata-
nasiu Roșca, prof. sem. Lugoj,
Leon Man, priorul mănăstirii
Prislop, Ioan Genț, protopop,
Oradea-mare. George Maior,
protopop Șeitini, Iosif Patachi,
Lasari, dr. Constantin Pavel,
profesor Beiuș, George Pteancu,
catichet Oradea-mare, Ioan Ge-
orgescu, prof. Beiuș, Alexandru
Brancoveanu, paroh Bușag, dr.
Alexandru Cziplu, prof. Năsăud,
Dionisiu Vajda, protopop Bis-
trița.

Notă: Ceice doresc a lua parte la
congres să se anunțe din vreme pen-
tru a se face îngrijirile de lipsă pen-
tru încvartirare. Taxa de membru la
congres 20 cor. trebuie trimisă deodată
ou avizarea. Neputându-se trimite bani
prin poștă să poate depune la pro-
topopul districtului de unde membri
se vor anunța în grup și unde li se
vor trimite și biletele de membri.
Biroul comitetului de organizare se
află în Cluj, la oficiul protopopes-
(str. Jókai nr. 6).

Sate fără preoți.

Șirurile noastre încep a se
rări și o neliniște tulbură inima
noastră, ce se va alege de po-
porul român? Ce de țara noastră
tineră? Ce de creștinism? și ce
de omenime? Acuzele nedrepte
făcute din partea unor inchipuiți
savanți a timpului modern, —
durere chiar și români, precum
și tendențioasa neinteresare a
guvernelor străine față de soar-
tea noastră mizeră, lăsată spre
discreditarea poporului nostru
blând și cu dragoste față de
preoți sunt — cred eu — cau-
zele, cari au îndemnat pe mulți
a-și părăsi misiunea primită de-a
predica morala.

Ori poate și acum să fie ci-
neva, ba chiar sunt, cari susțin,
că de preoți e puțină lipsă, că
morală să propagă mai bine
prin păzitorii legilor, cari din
oficiu trebuie să respingă viciile
și au fel și fel de vorbe urite
la adresa noastră.

Pentru noi nu prea are nimeni
verbă bună. Ori cine își ridică
vre-odată pentru noi glasul?
Cine ne încurajază? Cine ne
mângăie? Nimeni în trecut, și

nici nu așteptam par'că; eram dedați a vedea numai sprincene încrunțate; pe la stăpânitorii politici noi nu încăpeam, noi nu încercam, dacă arhireii noștri ne scoteau o cojiță de ros, eram fericiți. Azi al cui este glasul plin de mângăere, care se îndreaptă duios către noi? A cui mâna gingașe, care netezește fruntea noastră îngrijorată? Ne dau congruă, să face conscrierea celor promise de străini; ne vom putea plăti un servitor. Dar cine asigură existența noastră și a familiilor noastre? Ar fi cine, dar parcă sunt lucruri mai gingașe deocamdată: organizația în toate, învățământul și alte multe, de preoțime încă se vor îngriji, dar mai este timp, nu le poți deodată. Mai adaugem la toate acestea nedreptățile, ce au cam fost la conferirea parohiilor, și vom afla pentru ce s'am rărit și-rurile noastre.

Ne lipsese până acum în arhidieceză 75 preoți din parohii matre, iar din filii iarăși vre-o 75, năcazul mai mare e, că am ajuns de nu mai suntem în stare a suplini numărul celor ce mor ori trec între deficienți. Mai adaugem, că cei mai tineri trec la alte cariere și vor trece și de li-se vor pune o sută de băte în roate; unii au trecut până acum, alții au mai îmbrățoșat încă câte-o carieră și așteaptă poate o lună ori două să vadă ce va aduce viitorul. Ce va fi peste câțiva ani? Câți preoți ne vor mai rămânea? — Revoluția din toamnă a arătat, că poporul nostru nu e chiar stricat, omoruri nu au fost de loc, românul n'a omorât nici pe străini ohiar, cari până acum iau supt sângele. Că poporul acesta rămânea tot cel blând și ascultător fără preoți, cine ar putea-o spune? Azi pleacă preotul, să desparte plângând de popor și plângând petrece și poporul pe părintele, nu pot spune nici unii pricina despărțirii, dar o simțesc, poporul încă știe, că preotul nu are din ce trăi la ei, căci porțiune canonică nu este, lectical nu poate căpăta, căci oamenii n'au bucate, plată în bani încă puțin are. Așadar pleacă, dar poate să vină altul, și dacă va trece anul și doi și trei ani și preot nu mai vine, ce va fi atunci? Oare fi vor atunci în stare păzitorii legilor să susțină morala, fără care state cu mare progres pe calea științelor au căzut din floarea și existența lor ca și când n'ar mai fi fost în lume? Oare cei ce au misiune dela oameni, fi-vor, ca și cei ce au misiune dela Dumnezeu? Cei cu misiunea dela oameni oare nu vor cădea mai ușor jertfă patimilor proprii, datorii fiind a înfrână patimile mulțimii? Sus-

ținând și apărând morala, nu vor conrupe-o mai ușor înșiși?

Sunt, cari nu știu, că preotul bun împarte pâinea cu săracii, șterge lacrimile orfanilor și văduvelor, iar pe bătrânii albiți de zile la plecarea lor din această viață îi umple de mângăiere și sperare. Preotul bun sugrumă datinele rele și sălbătice; îmblânzește patimile, departă superstiția; dă tinerimei o educație morală cu temei; plantează în sufletul ei curat pietatea, conștiințozitatea, iubirea virtuții și a tot ce e bun și frumos; apoi fără oboseală stropește aceste flori să crească și să aducă fructe dulci. Numai preotul cel cu misiune dela Dumnezeu poate fi un părinte bun, numai el poate forma un copil bun, un tată bun, un cetățean ori român bun, un prietin bun, un om binefăcător și de inimă, căci el ia pe om dela pieptul mamei și nu-l mai părăsește prin toate fazele vieții până la ușa mormântului; preotul pretutindenea e martor. pretutindenea sfătuitor, pretutindenea și la toate ocaziile, ea tată și părinte. El binecuvântă leagănul, el legătura la două inimi unite prin iubire, la alui picioare depun creștinii dorințele lor celea mai intime, la alui poartă bate pe o formă avutului și săracul pe vreme bună ori rea, ziua ori noaptea.

Se știe cei ce sunt în contra preoților și zic, că nu au nimic de lucru, decât să facă liturgie Dumineca, și deaceia nu li-se cade nici o plată, să știe și deregătoriul din oraș, avocat, prefect ori ministru chiar, când se cere să toarne oleu pe ranele rănitului singur preotul e pe care nu-l reține nici pe vifor, nici morb lipicios, nici căldură. Să știe lumea întreagă, că preotul român a fost fundamentul de piatră al creștinismului și civilizației române, pe care nu l-a putut sfărma nici vânturi, nici ploii, nici răuri.

Să nu lăsăm, frați preoți, satele pustii și poporul fără mângăere, să dăm expresie năcazului, durerilor și pretensiunilor noastre juste, că ceice au la inimă viitorul fericit a neamului și scumpei noastre țări române să grăbească cu medicina vindecătoare a ranelor noastre, cari să păreau, că sunt incurabile.

Enea Romonțian,
preot

* Trimițătorii de epistole închise sunt recercați, în propriul lor interes, să nu lipească plicurile. Prin lipirea plicurilor să îngreunează censurarea și se întârzie spedarea epistolelor.

Fiii Legionarilor.

(Dedicație armatei române).

(Continuare și fine.)

IV. Armatura.

Numele generic, de arma s'a păstrat: în armă, armaș, armătură, armie, înarmat, numai armata este creațiune modernă. Bătrânii ziceau: armie oaste.

Arma de luptă a aliaților (auxiliarilor) era *lancea* lat. *lancea* și *spata*, lat. *spata*, *spatha*, gr. *σπάθη*, o sabie mai mare. Așa aflăm la Tacit (Annal. XII. 35) „gladiis ac pilis legionariorum... *spathis* et hastis auxiliariorum; iar Veget. (l. c. 2. 15) ne spune: *gladios majores, quos spathas* vocant“. — Spata atârna de o cingătoare, eșarpă, numită: *baltus* așezată pe umărul stâng al ostașului, peste piept la dreapta, de aici românescul *balt*.

Armă de apărare era *scutum*, scutul. De aici zicem: *scutire*, expresie mai concretă decât lat. clas. *defendere*.

Din latin. *sica*, pumnal, ni-s'a păstrat (în Cod. Voron.) numele *sicareu*, lat. *sicarius*.

Arma de luptat din depărtare (eminus pugnare) era *arcu* și *săgeata*, *arcus*, *sagitta*, ambe numirile păstrate până astăzi. *Arc* și *arcaș*, în colindele noastre se rostesc și cu *h* și cu *d* prepus în contra *narului*. Așa într'o colindă din Brad (comunic. d. Ion German):

„Lua harcu de-a stânga,
„Și săgeata de-a dreapta“...
„Numai Ion d'arcaș mare
„Păși prin casă,
„Scrisă masă,
„Pân' la curtea cu harcu“...
„Trase harcu să săgete = in-corda.

La asaltul fortărețelor foloseau *mașini* de războiu *machinae belli*. Dintre aceste mai însemnat era *berbecele*, *arete*, *ariete*, lat. *aries*, arietem, inse poporal *vervex*, de aici *berbece* de bătut la construcțiuni de poduri d. e și b. animal

Berbecele, aries, era sub un turn mobil, *turris*, de sub care băteau zidurile *ceității* (civitatis) dusmane cu berbecele.

La asaltarea zidurilor foloseau *scări*, *scalae*, cu *fuste*, fustes.

Semnalul de luptă se da cu *tuba*, rom. *tobă*, de unde tobaș, toboșar și *dobă*.

Deprinderile ostașilor la luptă se numiau *batualia*; „quae vulgo *battalia* dicuntur exercitationes militum, vel gladiatorum significant“¹⁾ — de aici româneste: *bătăie* și *bătălie*, dar nu deprinderea, ci însaș *lupta* (proellum) din *lucta*, *luctor*. Popo-

¹⁾ după Diez I c. 9.

rană este și vorba *ceartă* din lat. *certamen*, — deși în înțelese mai restrâns. — Pe ceice se distingeau în lupte li dăruiau eu o *rudă* albă (fără fier) *rudis*; «*rude donatus*».

Ostașul de *infanterie* se numea lat. *pedes*, vulg. *pedester*, noi *pedestru*, pedestras; merge *pedestru* = cu piciorul.

Ostașul de *cavalerie* se numea *equus*, călăriu sau *căldră*, dela cuvântul *cal*, lat. popor. *cabalus*, ca(va)lum, calu. De aici: *cabalicare*, în-călecare, ital. *cavaleare*, a călări. Din *ca(bal)icare* s'a derivat *incălecare* și *descălecare*.

Calul se închinga cu o *chingă*, lat. clas. *cingulum*, care la Basci, Span., se zice ca la noi: *chingola* (Diez I. 367).

Calo, se numia servitorul în armată; noi numim *cal*, pe acela care poartă sacul cu colaci al colindătorilor: „luați-mă *cal*“ se ofere cineva feciorilor, cari se pregătesc de colindat.

V. Veșminte.

Din numirile îmbrăcămintelor am păstrat termenul poporan *cămașă*, (camășă, chimășă), ital. *camicea*, span. *camisa*, franc. *chemise*. Cetim la Hieronym (cit. după Diez I. 12) „soleni militares habere *lineasc*, quas «*camisias*» vocant“. Peste brâu *cingătoare*: *cinetorium*.

În clima noastră, desigur, au purtat ostașii romani și *brache*, *bracă*; de aici verbul *a* (im-) *brăcă* și numele *îmbrăcămint*.

Manteluța militară era *sagum* și *saga*, (la Ennius). Din numele *saga* s'a derivat românescul *suba*, ital. sicil. *giubba*, *ciuppa* „veste antică“ zice Traina, (în Dicțion. sub voc.); la noi *ci* s'a făcut *și*, iar *p* — *b*, ca în franc. *jupe*, span. *juba*, *chuba*¹⁾, cu care conf. rom. *ciupag*.

Încălțăminteia ostașului roman era *calceus*, *călfun*, scurt în tureci, numai pân' din sus de glesne. Așa purtau țărani noștri până în timpii mai dincoace.

VI. Vasele și mâncarea.

Vasele s'a numit și 'n castre tot *vasa*. Știm aceasta din expresia de comandă: „*vasa* colligere“, verbal: a culege s. adună vasele, adică: a se găta de plecare. Vor fi avut, de sigur, *caldarium*, căldarea *vadra* hydria și altele, cari însă nu se amintesc la scriitori.

Cele două mâncări principale: *prânzul prandium* și *cina cena* vor fi costat din *pâne*, panem; *ouă*, ova; *lapte*, lactem; *caș*, casens; *carne*, carnem; *oleu*, oleum; *ceapă*, cepa; *sare* salem; beutura: *apa*, aqua; *vinul*, vinum; *oțet*, acetum.

¹⁾ v. Körting, nr. 382.

VI. Graiul în castre.

Afară de terminii comandai și regulamentului militar, cari au fost în latina clasică, ostașii au vorbit între sine în graiul vulgar, care este mama limbii române. În graiul lor dară s'au putut întoarce cam aceste expresii: jură, jurământ sub aceră; sună tuba la arme, („ad arma“) se încinge, încinge arma, ica levat armele, prinde arma; înainte, înapoi; sus, jos; în picioare, în genunchi, în șir; vine, vede, fuge, urcă (currunt), bate, luptă, taie, trage, împinge, împunge, străpunge, ucide, (în)vinge; cade, moare, piere, geme; calcă, vine, precede, fuge sparge (i-a spart = i-a împrăștiat); fugărește (fugă); stă, sare, saltă; (în)toarce, (în)varte, dă, înfrânge, rumpe, pătrunde; fugar (trans-fuga) prins (lat. captivus) *despoaie* (spolia), împarte prada; Calăreții scot caii, pun șeaua, închingă, cură rapede. Alte expresii din traiul de toate zilele: macină grâu, face făină, cerne, frământa (fermentat), aprinde foc, arde cuptorul, coace pâinea, frige carne; fierbe fasole, — bob; mănă, prânzește, cinează, bea apă, — vin, — mursală (= mied), — lapte; așterne, se culcă (se collocat), se copere, doarme; se scoală demineța (de mane), se lă (se lavat), aduce apă, taie lemne cu securca — ș. a. ș. a.

Aceste expresii de prima necesitate au trebuit să se folosească în castre și peste tot la miliție. Din graiul legionarilor au trecut în familiile ca tradițiune dela tată la fiu, la nepot și strănepot. Ele sunt toate române populare.

Dar nu numai cuvinte am moștenit dela legionari, ci și: *erismul tradițional*. Dovadă *faptele vitejești* de o strălucire uimitoare ale glorioasei noastre armate.

Considerând aceste cu mândrie putem zice: fiii legionarilor suntem!

Blaj, în Aprilie 1919.

A. Vicini.

Salariile profesorilor dela Seminarul din Caransebeș.

Prezidiul „Uniunii profesorilor români din Ardeal, Bănat și părțile ungurene“ a primit la Apelul Uniunii, pentru semnarea de acțiune înființării unei cooperative, următorul răspuns:

On. Prezidiu al „Uniunii prof. rom.“ Sibiu.

Primind apelul „Uniunii profesorilor români“ pentru a semna părțării în scopul înființării unei cooperative, cu durere Vă comunicăm, că membrii corpului profesoral dela Seminarul teologic-pedagogic de aici nu pot

lua parte efectivă la realizarea frumosului scop din motivul, că salariile lor sunt atât de minimale, încât nu ajung nici pentru cele mai elementare trebuințe de traiu.

Ca ilustrare a celor afirmate mai sus fie destul să amintim, că d. e. cel mai tânăr profesor la Institutului nostru beneficiază lunar de cor. 213'34; un profesor cu 14 ani de serviciu, cu familie cor. 481'66; profesorul de cântare și ritualii cu 44 ani de serviciu cor. 286'33; directorul Institutului cu 34 ani de serviciu cor. 500'33

Observăm, că în această sumă se cuprind cvincveniile, banii de cvartir și adausele de scumpete, acestea din urmă revocabile.

În fine observăm, că pe lângă toate demersurile ce am făcut la autoritatea noastră competentă nu am putut obține o îndreptare de salariu.

Totașa a rămas până azi nerezolvită rugarea noastră înaintată acum 6 săptămâni în acelaș scop Măritului Consiliu Dirigent.

Binevoii a face comparație între salariile colegilor noștri din România întregită și ale noastre și veți înțelege, că concursul nostru între împrejurările actuale este absolut imposibil.

Primiți, Vă rugăm, asigurarea deosebitei noastre stime și semnăm.

Caransebeș la 29 Martie (11 Aprilie) 1919.

Dr. Iosif Olariu, Dr. Dimitrie Cioloca, Ilie Orzescu, Alexandru Bușiu, Dr. Vasile Loichița, Pavel Grecu, George Petrescu, Antoniu Seqens.

Scrisoarea aceasta va constitui pentru toate timpurile un document mult grăitor despre viața de mucenicie a acestor profesori. Eram obișnuți a ști pe profesorii noștri confesionali ca fiind foarte slab plătiți. Azi însă, când și colportorii de ziare câștigă mai mult, susținem, că această tratare a unor oameni titrați — unii au absolvat și câte două facultăți — nu se mai potrivește pentru zilele noastre când atât munca fizică, cât și cea intelectuală se remunerază atât de abundent. Ori poate Caransebeșul nu se află în Europa?

Așa scrie „Patria“, în un număr recent. Pe noi lucrul nu ne surprinde așa de mult. Situații similare am mai văzut și noi în Blaj. Colegii dela seminar pot să o dovedească și azi.

Toată suflarea românească să-și îplinească datoria față de orfanii rămași pe urma războiului.

Sora de caritate.

Amintiri.

(Continuare și fine).

Ras și primenit mă întorceam în sala de pansare. Demonii din suflet se ascuseseră, dar nu se dădeau biruiți. Țineam să plac sorei Adela, să-i fac impresie, să simt, că nu se uită la mine numai cu milă, ci că mă privește cu o simpatie pornită din inimă. Instinctul iubirii de viață mă ademenea și mă îmbărbăta cu iluzii de cucerire.

În lipsa mea, ajunsese în gară un convoiu de trăsurile de ambulanță. Peronul era ticsit de târgi. De sub pături se iveau fețe ofilite și capete bandajate. Unii răniți gemeau înăbușit și se văietau prelung. Lumina palidă a amurgului arunca mănunchiuri de raze peste așternuturile albe, prefăcându-le în sicrie ale suferinței omenești.

Am intrat la locul meu, lângă sobă. Sanitarii aduceau răniții în sală, ca să li-se primenească pansamentele. Sora Adela desfăcea bandajele, iar doctorii le curățau și le legau rănile. Am fost martor la cele mai sfâșietoare și cumplite scene.

Un fecior tânăr, împușcat prin plămâni, stătea cu pleoapele închise și șuera de durere. Când i-s'a atins bandajul, își încreți fruntea, scrâșni și gemu ca înjunghiat. Se cutremură din întreg trupul și se prinse cu mâinile de pătura așternutului, pe care o motolea furios între degete. Deschise niște ochi mari, încrunțați, fioroși și cu luciri tăioase. Li roti împrejur cu dușmănie și-i opri pe chipul Adelei. Clipi de câteva ori, ca și când ar fi vrut să alunge o nălucă, apoi se uita mirat și lung la ea. Mușchii i-se discordară, fața i-se însenină și se lăsă, ca un copil în mâinile zânei ce-l îngrijea. Își uitase de durere. Când fu pornit, spre tren, dela ușă își întoarse capul să o mai vadă odată. În privirile lui se citea o admirație cuvioasă.

Un alt soldat cu fața stricată de vărsat, bărbos și șasiu avea șoldul rupt de un obuz. Se văieta îngrozitor. Sora îi tăie bandajul cu foarfecele, vorbindu-i blând. O înclăță cu o privire încrucișată, închise ochii și începu să scâncească, ștergându-și lacrimile cu o batistă murdară.

Răniții, cari au trecut prin sală, aduceau, pe rând, câte un omagiu frumuseții intrupată în Adela. Prezența ei în acest loc de chinuri era cea mai mare binefacere și mângâiere pentru nenorociții ostași.

Sosi o trăsură de ambulanță cu doi ofițeri greu răniți. Tărgile au fost aduse în sală. Într'una înțepenise un cazac voinic, cu ochii căscați, cu fața de ceară și cu capul înfășurat în bandaje pătate de sânge. Murise pe drum.

Adela se uită îndurerată la el, își făcu o cruce și se apropiă cu sfială de a doua targă. Ridică încet cearșaful de pe fața rănitului. I-se ivi fruntea. Mâna sorei tremura. Noi o urmăream cu o presimțire rea: „se va fi prăpădit și ăsta!“

Îmi treceau prin minte primejdiile războiului, tabăra tristă, drumul până la Eperieș și par'că toate se întunecau, se atenuau în fața suferințelor văzute în acest loc luminat de chipul de madonă al femeii închinată durerii.

Deodată Adela îngălbeni, scoase un țipăt și căzu în genunchi lângă targă.

Rănitul dormea. Era un căpitan de dragoni.

Sora se tânguia: „Doamne, Dumnezeuul meu!“ Îngropându-și obrazii în palme și aplecându-se pe pieptul căpitanului. Plângea cu hohote.

Rănitul se mișcă, își deschise ochii și-i plimba oboșiți și ră-tăciți prin odaie. Adela, ca eșită din minți, se aruncă după o sticlă cu eter, i-o ținu sub nări, îl frecă pe tâmpile și-l chema pe nume:

— Trezește-te Hermann! Trezește-te, pentru Dumnezeuul Sunt eu, sora Adela!

Căpitanul o privi lung, bolborosi cuvinte neînțelese, o trase spre dânsul și o sărută pe frunte.

Cei din sală încremeniserăm. Doctorii se mirau mai mult, căci cunoșteau sufletul neprihănit al Adelei. Ne-am ridicat în picioare, ne-am scos chipiele, uitându-ne nedumeriți și emoționați la întâlnirea acestor două suflete ce se doreau, cine știe de când... Cazacul de pe targă stătea și el mut, cu ochii ațintiți în tavan, par'că ar fi rostit o rugăciune mulțumind lui Dumnezeu, că a scăpat viața dușmanului de-aiături.

La plecarea trenului, am văzut pe Adela la căpătâiul căpitanului într'un compartiment spațios. Era îmbujorată la față, veselă și fericită.

N'am putut să aflăm taina legăturii dintre aceste două inimi. Dar frumusețea unei femei, ca a sorei Adela trebuia să aibă un altar de iubire pe pământ. Un altar sfânt, la care să se închine o inimă de bărbat...

Oct. C. Taslăuanu.

Informațiuni.

* **In Sibiu** ziaristilor aliați li-s'a făcut o frumoasă primire. Ei reprezintă celea mai însemnate ziare, agenții, și asociații de presă din Franța, Anglia, Statele-Unite și Italia. Delegația se compune din Dnii: Profesor Dr. Magnan, director la »Ecole des Hautes Etudes« și reprezentant al ziarului »Le Petit Parisien«, Emile Henriot, redactor la »Le Temps«, Dr. E. Vercesi, din partea ziarelor italiene »Secolo« »Giornale d'Italia« și »Corriere d'Italia«, Lloyd Allen dela sindicatul de presă, din Statele-Unite și Dl Becot, redactor la agenția »Radio«. — In călătoria lor prin Ardeal și Bănat, vor face o cercetare amănunțită a stărilor dela noi.

* **M. Sa Regina Maria** în reîntoarcerea spre casă, la Semlin a avut o mică întrevedere cu Alexandru, moștenitorul de tron din Sărbia. Acesta și-a prezentat omagiile.

* **Ludwig** exregele Bavariei e grav bolnav.

* **Sărbia** și-a închis hotarele dinspre Bulgaria.

* **Oștirea** bohemă e cale de un cîs de Budapesta. Intre Viena și Pesta circulația e întreruptă.

* **La Chișineu**, s'a ales a nume un comitet, care va face o colectă pentru monumentul Unirii. Acest monument va reprezenta realipirea Basarabiei la România.

* **Din China** au fost espulzați vre-o 1800 de nemți, transportați fiind până la Rotterdam.

* **Gvernul maghiar sovietist** se pregătește să fugă. — Vin Români?, se întrebă comuniștii unguri. Înaintarea Românilor și desorganizarea ce a intervenit din această cauză în armata maghiară, a produs o emoție considerabilă în Budapesta și în Ungaria neocupată încă. Necunoscând intențiunile aliaților, comuniștii se tem, că armata română va înainta până la Budapesta, pentru a răsturna guvernul sovietic. Autoritatea actualului cabinet a scăzut și a pierdut o mare parte din partizanii ce-i avea înainte.

Membrii guvernului se pregătesc să fugă. 28 avioane au fost pregătite ca să transporte la Moscova aurul și bijuteriile a-junse la Budapesta din teritoriile ocupate de Români.

Guvernul comunist a adresat o proclamație către popor și armată, prin care caută să le ridice moralul. Populația nu știe de ce să se teamă mai mult: de înaintarea Românilor, sau de menținerea regimului comunist și din această cauză rămâne pasivă.

Abuzurile și vexațiunile comuniștilor devin din ce în ce mai mari.

Gărzile roșii în retragere jefuesc și fură, bisericile au fost transformate în cinematografe, sau săli de conferințe comuniste.

La Budapesta, mizeria ia proporții mari, funcționarii și burghezimea nu mai găsesc alimente; ospiciile de alienați s'au umplut; cazurile de sinucidere devin din ce în ce mai numeroase; pe fie ce zi cel puțin 20 de persoane, cari nu mai găsesc mâncare se aruncă în Dunăre de disperare.

Toată populația și chiar lucrătorii așteaptă intervenția francezilor.

AVIZ.

Au sosit într'un asortiment bogat **cartoane, zefire, pânzărie, bombonărie** și alte mărfuri.

Prețuri ieftine.

În detalii și mare, la firma

Traian Novac
BLAJ.

(52) 3-6.

Cine știe

despre **Aurel Szabó**, iurist din Blaj, voluntar pe frontul Italiei, care din 10 August 1916 nu a mai dat nici un semn de viață, fiind la 61. I. R. 14 Feldkomp. (Feldpost 109), să facă bunătate să scrie pe adresa „Unirea Poporului“, înștiințând pe nemângăiata lui mamă. 3-4

Aviz

Icoane sfinte, pictate pe pânză, lemn, eventual pe zid etc. — crucei, prapori, iconostase (altare) re'noiri și reparaturi de picturi vechi — Asemenea tot felul de fotografii execută la comandă

4-5 pictorul
Nicolae Baciu
Agârbiciu (jud. Târnava mare)

Se primesc numai decât 2 învățăcei

din casă bună în atelierul de mecanică a dlui ȘTEFAN PUIA din Blaj. 3-3

A apărut și se află de vânzare:

Evanghelia ed. II.

broș. 50 cor., legată în pânză imitație de piele cor. 100.—

MAI NOU.

— Comunicatul oficial din 26 Aprilie. —

1. **Frontul de Est.** — Un detașament bolșevic a atacat trupele noastre de acoperire dela Maïski, cu intențiunea de a trece Nistrul în Basarabia. După o scurtă luptă, inamicul a fost respins.

2. **Frontul de Vest.** — Trupele noastre au atins linia: Csoko (14 km. S. V. de Tisa-Ujlak, pe Tisa) Mandok (12 km. Sud Csap) Kaba (12 km. S. E. Nyiregyhaza) Kaba—Püspök-Ladány—Gyula și Ottalka.

În cursul înaintării au avut loc lupte la Kollo Gyula și Ottalka.

S'au capturat numeros armament și munițiuni.

Pierderi: Răniți: Major Popovici din Reg. 14 infanterie și 14 soldați.

Marele Cartier General.

*

Comunicatul Oficial din 27 Aprilie:

Frontul de Est: Nimic nou.

Frontul de Vest: La aripa dreaptă trupele noastre au înfrânt complet rezistența pusă de inamic în zona Mandok—Kallosemien și au constrâns o Divizie de săcui să se predea. În regiunea Debrețin să continue cu desarmarea și inventarierea pradei făcute. Acțiune serioasă în regiunea Kaba—Békés și Békéscsaba—Ujkigyos. După lupte îndârjite toate acestea localități au fost ocupate în noaptea de 26/IV 1919.

Pierderile inamicului sunt foarte mari. Satul Kaba a fost complet distrus.

Pierderile noastre în morți n'au putut fi încă stabilite.

Răniți: Generalul Sachelarie, 5 ofițeri și 70 soldați.

Marele Cartier General.

*

Familia Dlui Maniu transportată la Budapesta.

O telegramă din Budapesta anunță, că la ordinul lui Kun Béla, trupele ungurești au transportat pe mama Dlui Maniu și pe verișoarele sale la Budapesta, unde le-au internat într'un hotel.

*

Dl dr. Ciordaș ucis de bolșevici.

Se confirmă așadar știrea dureroasă, ce-am primit-o de vre-o săptămână în legătură cu asasinarea acestui distins luptător al Bihorului.

Cadavrul avocatului Ciordaș din Beiuș, unul dintre cei mai înflăcărați luptători ai noștri — a fost aflat tăiat în mai multe bucăți în pădurea de lângă Beiuș împreună cu alte cadavre...

Numărul cenzurat de: OVIDIU HULEA.

Director: ALEXANDRU CIURA.
Redactor: Ovidiu Hulea.